

**Wojciech Bajorek, Paweł Król,
Marian Rzepko, Aleksandra
Nowak, Monika Sławek**

**Skuteczność wychowania do udziału
w kulturze fizycznej przez turystykę
w opiniach mieszkańców powiatu
krośnieńskiego**

Ekonomiczne Problemy Usług nr 78, 369-388

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Wojciech Bajorek, Paweł Król, Marian Rzepko

Uniwersytet Rzeszowski

Aleksandra Nowak

Uniwersytet Poznański

Monika Sławek

Uniwersytet Łódzki

**SKUTECZNOŚĆ WYCHOWANIA
DO UDZIAŁU W KULTURZE FIZYCZNEJ PRZEZ TURYSTYKĘ
W OPINIACH MIESZKAŃCÓW POWIATU KROŚNIEŃSKIEGO**

Wstęp

Nauczyciele pełnią wiele ważnych funkcji w wychowaniu młodego człowieka. Turystyka i krajoznawstwo należą do sfer ich działania, gdyż mają oni możliwości kształcenia i oddziaływania na dzieci i młodzież. Turystyka jest między innymi formą aktywnego wypoczynku, co ma wpływ na rozwój fizyczny i psychiczny dzieci i młodzieży. W dzisiejszych czasach dużo miejsca poświęca się na uświadomienie ludziom, jaki wpływ na zdrowie ma aktywność fizyczna oraz w jaki sposób i dlaczego należy stosować zasady zdrowego stylu życia. Już w najmłodszych klasach nauczyciel stwarza warunki do poznania ciekawych miejsc w najbliższej okolicy i kraju przez organizację różnego rodzaju wycieczek, rajdów, obozów itp. Wszystkim tym imprezom towarzyszy ruch, który odgrywa ważną rolę w wychowaniu zdrowotnym każdego człowieka.

Wychowanie to system składający się z różnych obszarów, w których cele, metody, środki, koncepcje człowieka, instytucje i organizacje, subiektywne cechy i obiektywne warunki pełnią takie same funkcje, jak przesłanki etyczne, kulturalne i społeczne [Śliwerski, 2006]. W literaturze jest bardzo wiele definicji wychowania [Kumowski, Ciechaniewicz, 2008; Konarzewski, Schulz, 1990; Muszyński, 1981]. Nie sposób ich wszystkich wymienić. Najczęściej dokonuje się typologii definicji ze względu na zakres, dyscypliny podstawowe, charakter, znaczenie i funkcje w życiu człowieka [Nowak, 2008].

W pedagogice wyróżniono szerokie, węższe i najwęższe rozumienie wychowania, z uwzględnieniem sfery emocjonalno-wolicjonalnej [Ciechaniewicz, 2008]. Prócz wychowania styl życia ma największy wpływ na zdrowie, na które składają się takie elementy, jak:

- aktywność fizyczna,
- sposób odżywiania się,
- umiejętność radzenia sobie ze stresem,
- stosowanie używek – nikotyna, alkohol, środki psychoaktywne,
- zachowania seksualne.

Aktywność fizyczna jest jednym z najważniejszych czynników warunkujących zdrowie człowieka. Znaczenie aktywności fizycznej jest bardzo szerokie. Niska aktywność fizyczna lub siedzący tryb życia zwiększają ryzyko zachorowania na chorobę wieńcową, udar mózgu, nadciśnienie tętnicze, cukrzycę insulinoniezależną, osteoporozę. Ludzie prowadzący siedzący tryb życia są dwukrotnie bardziej narażeni na choroby układu krążenia niż ludzie aktywni [Latalski, Kulik, 2002].

Kultura fizyczna jest częścią stylu życia [Krawczyk, 1997]. Jest to „protest i chwilowa ucieczka od uciążliwości współczesnej cywilizacji, do których należą m.in.: zawrotne tempo życia, hałas, stresy, ciągłe napięcie nerwowe, stosowanie używek”. Bardzo ważną rolę odgrywa rekreacja jako obowiązek społeczny, ponieważ zdrowie fizyczne i psychiczne człowieka nie jest obojętne dla społeczeństwa. „Potrzeby rekreacyjne wnoszą człowieka ponad świat zwierzęcy. Rodzaj i poziom tych potrzeb zależy od kultury środowiska, płci, wieku i wielu innych cech jednostki” [Demel, Humen, 1970].

W okresie dojrzewania i dorostania bardzo ważne są odpowiednie ukierunkowanie aktywności ruchowej, chęci do działania oraz wypracowanie pewnych nawyków spędzania czasu wolnego z maksymalnym pożytkiem dla zdrowia

fizycznego i psychicznego. Aktywność turystyczna, turystyczno-rekreacyjna jest wspianą formą realizacji tych celów.

Obecnie turystyka jest zjawiskiem wielowymiarowym i dynamicznym, dlatego pojęcie to jest różnie definiowane.

Według K. Przeclawskiego „turystyka jest formą spotkania turystów z regionem, jego przyrodą, kulturą, jego życiem społecznym i ludźmi. Turysta wnosi też swoje przekonania do odwiedzanych miejsc. Więc zachodzi tu pewnego rodzaju wymiana, która z wychowawczego punktu widzenia powinna być korzystna dla obu stron. O turystyce należy mówić jako o szansie, która może być wykorzystana, ale nie musi” [Przeclawski, 1984]. Mnogość definicji wskazuje na duże zainteresowanie turystyką autorów prac naukowych [Chudoba, 2008; Krawczyk, 2007; Kosiewicz, 2004; Kazimierzczak, 2004]. Brytyjskie Towarzystwo Turystyczne przyjęło następującą definicję: „Turystyka obejmuje wszystkie czynności związane z czasowym, krótkotrwałym przemieszczeniem się osób do miejsc docelowych poza miejscami, gdzie normalnie mieszkają i pracują, oraz pobytem w tych miejscach” [Gaworecki, 2003]. Turystyka pozwala na zdobycie własnego doświadczenia, zobaczenia wielu ciekawych miejsc w najbliższej okolicy, kraju i poza granicami. Jest szansą na realizację swoich zainteresowań i marzeń. Oprócz poznania świata umożliwia poznanie ciekawych ludzi, nowych przyjaciół i znajomych.

Turystyka znajduje odzwierciedlenie w różnych sferach życia: społecznej, psychologicznej, kulturowej, przestrzennej i ekonomicznej, dlatego pełni różnorodne funkcje.

1. „Funkcja wypoczynkowa. Turystyka sama w sobie może sprawić przyjemność i być źródłem radości życia (...) Bez wypoczynku ludzie nie mogą działać efektywnie (...) Realizowana w pełni funkcja wypoczynkowa turystyki stymuluje rozwój społeczny i gospodarczy” [Gaworecki, 2003].

2. „Funkcja zdrowotna. Zdrowotna funkcja turystyki może się przyczynić do redukcji niekorzystnych zjawisk występujących wskutek rozwoju środków masowego przekazu. Rozwój tych środków zaspokaja ludzkie aspiracje, ale jednocześnie oddala człowieka od przyrody, źródła przeżyć estetycznych, harmonii i porządku” [Gontrowicz, 1984].

3. „Funkcja wychowawcza. Turystyka w swoim założeniu wychowawczym może przynosić pozytywne skutki w toku całego ludzkiego życia. W każdej jego fazie (młodość, dorosłość, starość) organizm ludzki wymaga kompensacji (np. wypoczynku, ruchu), zabiegów profilaktycznych itp. Turystyka, obejm-

mując zarówno dzieci, młodzież, jak i dorosłych oraz spełniając warunki ruchliwości przestrzennej, może stanowić znaczący element wychowania fizycznego, które wywołując zmiany cielesno-fizyczne i psychomotoryczne, ułatwia i przyspiesza socjalizację. Może też być środkiem wychowania zdrowotnego, wdrażającego człowieka do ochrony oraz doskonalenia zdrowia fizycznego i psychicznego” [Kamiński 1975].

Celem artykułu jest próba poznania opinii, ocen, wiedzy badanych osób na temat wpływu szkoły na przygotowanie uczniów do udziału w kulturze fizycznej poprzez turystykę. Na potrzeby poszczególnych etapów postępowania badawczego sformułowano następujące problemy badawcze:

1. W jakim stopniu szkoła przygotowuje swoich wychowanków do dbałości o zdrowie i udziału w kulturze fizycznej poprzez turystykę?
2. Jaki wpływ ma edukacja szkolna na poznanie zdrowotnych walorów turystyki?
3. W jakim stopniu edukacja szkolna wpływa na rozwój wychowawczych walorów turystyki?
4. Jaki jest wpływ edukacji szkolnej na opinie absolwentów o kształcących walorach turystyki?
5. Jaki wpływ ma edukacja szkolna na umiejętność organizowania imprez turystycznych?
6. W jakim stopniu edukacja szkolna wpływa na rozwój umiejętności planowania formy i jakości imprez turystycznych?

Badania opinii publicznej na temat tych problemów nie należą do rzadkości, ponieważ zapotrzebowanie na ich ustawiczne poznawanie nie maleje. Współczesne społeczeństwo podlega dynamicznym przemianom, a zmieniające się potrzeby generują kolejne oczekiwania wobec nauczycieli i realizowanych przez nich programów kształcenia.

Poznanie społecznych ocen jakości edukacji może się przyczyniać istotnie do jej udoskonalenia. Pragnąc poznać skuteczność wychowania do udziału w kulturze fizycznej poprzez turystykę i edukację zdrowotną, wśród mieszkańców powiatu krośnieńskiego przeprowadzono badania sondażowe. Próba składała się z 94 ochotników legitymujących się zdaną maturą, będących w wieku nieprzekraczającym 26 lat, co miało zagwarantować, że ich opinie nie będą oparte na osobistych doświadczeniach ze zbyt odległej przeszłości, lecz będą dotyczyły warunków panujących obecnie w szkołach. Wyniki odpowiedzi na wiele pytań ankietowych zamieszczono w tabelach.

1. Charakterystyka badanej populacji

Podział badanych mieszkańców według płci przedstawiono w tabeli 1.

Tabela 1

Badani według płci

Wyszczególnienie	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem
N	46	48	94
%	48,94	51,06	100,00

Źródło: opracowanie własne.

Analizę badanej grupy ze względu na wiek przedstawiono w tabeli 2.

Tabela 2

Badani według wieku

Wyszczególnienie	Do 26 lat	Do 40 lat	Do 60 lat	Ogółem
N	14	31	49	94
%	14,9	32,00	52,1	100

Źródło: opracowanie własne.

Z danych zawartych w tabeli 2 wynika, że badane osoby były zróżnicowane pod względem wieku. Najwięcej osób było do 60. roku życia – 49 (52,13% ogółu badanych), do 40. roku życia – 31 osób, a najmniej najmłodszych, do 26 lat – 14 osób.

Tabela 3

Miejsce zamieszkania badanej grupy

Wyszczególnienie	Miasto	Wieś	Ogółem
N	53	41	94
%	56,38	43,62	100

Źródło: opracowanie własne.

2. Poznanie zdrowotnych walorów turystyki

Chcąc uzyskać odpowiedzi na pierwszy szczegółowy problem badawczy, wyrażony w pytaniu o to, jaki wpływ w opiniach respondentów ma edukacja na poznanie zdrowotnych walorów turystyki, przeanalizowano odpowiedzi ankietowe na pytania 1, 2. Wyniki badań zaprezentowano w tabelach 4–7. Z zebranych danych wynika, że większość respondentów uważa, iż szkoła rozwija zainteresowanie turystyką. Za odpowiedzią zdecydowanie tak opowiedziało się 13 osób, raczej tak – 28 osób, tak – 31 osób, nie – 19 osób, zdecydowanie nie – 3 osoby. Biorąc pod uwagę płeć respondentów, można stwierdzić, że wśród osób, które odpowiedziały twierdząco na pytanie, przeważali mężczyźni.

Tabela 4

Stopień zainteresowania turystyką

Wyszczególnienie	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Tak	Nie	Zdecydowanie nie	Ogółem
N	13	28	31	19	3	94
%	13,8	29,8	32,0	20,2	3,2	100,0

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 5

Stopień zainteresowania turystyką a płeć

Odpowiedzi	Kobiety		Mężczyźni		Ogółem	
	N	%	N	%	N	%
Zdecydowanie tak	5	10,9	8	16,7	13	13,8
Tak	12	26,1	16	33,3	28	29,8
Raczej tak	18	39,1	13	27,1	31	32,0
Nie	10	21,7	9	18,7	19	20,2
Zdecydowanie nie	1	2,2	2	4,2	3	3,2
Ogółem	46	100,0	48	100,0	94	100,0

Źródło: opracowanie własne

Analizując, w jakim stopniu szkoła rozwinęła zainteresowanie turystyką osób według płci, stwierdzono, że zdecydowanie tak odpowiedziało 5 kobiet,

8 mężczyzn, raczej tak – 12 kobiet, 16 mężczyzn, tak – 18 kobiet, 13 mężczyzn, nie – 10 kobiet, 9 mężczyzn, zdecydowanie nie – 1 kobieta i 2 mężczyzn.

Odpowiedzi na pytanie o to, czy szkoła zdołała przekonać respondentów do zdrowotnych walorów turystyki przedstawiono w tabeli 6.

Tabela 6

Zdrowotne walory turystyki

Wyszczególnienie	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Tak	Nie	Zdecydowanie nie	Ogółem
N	17	27	33	12	5	94
%	18,1	28,7	35,1	12,8	5,3	100,0

Źródło: opracowanie własne.

Wyniki w niej zawarte wskazują, że najwięcej było odpowiedzi: tak. Oznacza to, że badani uważają, iż szkoła przekonuje do zdrowotnych walorów turystyki.

3. Ocena wpływu szkoły na poznanie wychowawczych walorów turystyki

Chcąc rozwiązać problem badawczy, polegający na określeniu wpływu szkoły na poznanie wychowawczych walorów turystyki, przeanalizowano odpowiedzi na pytanie ankietowe numer 2. Wyniki zaprezentowano w tabelach 7 i 8.

Tabela 7

Wychowawcze walory turystyki

Wyszczególnienie	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Tak	Nie	Zdecydowanie nie	Ogółem
N	15	34	29	11	5	94
%	15,0	36,2	30,8	11,7	5,3	100,0

Źródło: opracowanie własne.

Dane liczbowe w tabeli 7 przedstawiają wpływ szkoły na wychowawcze walory turystyki. Wynika z nich, że większa część ankietowanych osób odpowiedziała, że szkoła ma duży wpływ na wychowawcze walory turystyki.

Tabela 8

Wychowawcze walory turystyki a płeć

Odpowiedzi	Kobiety		Mężczyźni	
	N	%	N	%
Zdecydowanie tak	8	17,4	7	14,6
Raczej tak	20	43,5	14	29,2
Tak	11	23,9	18	37,5
Nie	5	10,8	6	12,5
Zdecydowanie nie	2	4,4	3	6,2
Ogółem	46	100,0	48	100,0

Źródło: opracowanie własne.

Z tabeli 8 wynika, że około 85% kobiet i około 81% mężczyzn uważa, iż edukacja szkolna wpływa na wychowanie poprzez turystykę. Można zatem stwierdzić, że płeć nie ma większego wpływu na udzielone odpowiedzi na pytanie: czy szkoła zdołała przekonać Panią/Pana do wychowawczych walorów turystyki?

4. Opinie na temat wpływu szkoły na poznanie wychowawczych walorów turystyki

Dążąc do rozwiązania problemu badawczego wyrażonego w pytaniu, jaki jest wpływ edukacji szkolnej na opinie absolwentów na temat kształcących walorów turystyki, przeanalizowano odpowiedzi na pytania ankietowe. Wyniki zaprezentowano w tabelach 9 i 10.

Tabela 9

Opinie na temat wpływu szkoły na poznanie kształcących walorów turystyki

Wyszczególnienie	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Tak	Nie	Zdecydowanie nie	Ogółem
N	11	27	32	19	5	94
%	11,7	28,7	34,1	20,2	5,3	100,0

Źródło: opracowanie własne.

Z uzyskanych danych wynika, że większość osób odpowiedziała twierdząco, co oznacza, że według nich edukacja ma duży wpływ na poznanie kształcących walorów turystyki. Dane z tabeli 9 przedstawiają następujące odpowiedzi respondentów na temat kształcących walorów turystyki: zdecydowanie tak – 11 osób, raczej tak – 27 osób, tak – 32 osoby, nie – 19 osób, zdecydowanie nie – 5 osób.

Tabela 10

Opinie na temat wpływu szkoły na poznanie kształcących walorów turystyki a płeć

Odpowiedzi	Kobiety		Mężczyźni	
	N	%	N	%
Zdecydowanie tak	5	10,9	6	12,5
Raczej tak	15	32,6	12	25,0
Tak	17	36,0	15	31,2
Nie	7	15,2	12	25,0
Zdecydowanie nie	2	4,3	3	6,3
Ogółem	46	100,0	48	100,0

Źródło: opracowanie własne.

Odpowiedzi na pytanie, jaki jest wpływ szkolnej edukacji na opinie absolwentów na temat kształcących walorów turystyki, z uwzględnieniem płci, przedstawiono w tabeli 10. Można stwierdzić, że większy odsetek kobiet uważa, że szkoła ma wpływ na opinie o kształcących walorach turystyki.

5. Ocena wpływu edukacji szkolnej na rozwój umiejętności organizowania imprez turystycznych

Odpowiedzi na pytanie, jaki wpływ w opiniach respondentów ma edukacja szkolna na umiejętność organizowania imprez turystycznych, zaprezentowano w tabelach 11 i 12.

Tabela 11

Wpływ szkoły na umiejętność organizowania imprez turystycznych

Wyszczególnienie	Zdecydowanie tak	Tak	Raczej tak	Nie	Zdecydowanie nie	Ogółem
N	9	24	32	21	8	94
%	9,6	25,5	34,1	22,3	8,5	100,0

Źródło: opracowanie własne.

Na podstawie danych z tabeli 11 można stwierdzić, iż większość badanych uważa, że szkoła ma znaczny wpływ na rozwój umiejętności organizowania imprez turystycznych.

Tabela 12

Wpływ szkoły na umiejętność organizowania imprez turystycznych a płeć

Odpowiedzi	Kobiety		Mężczyźni	
	N	%	N	%
Zdecydowanie tak	3	6,5	6	12,5
Tak	11	23,9	13	27,1
Raczej tak	14	30,4	18	37,5
Nie	12	26,1	9	18,7
Zdecydowanie nie	6	13,1	2	4,2
Ogółem	46	100,0	48	100,0

Źródło: opracowanie własne.

Z opinii zawartych w tabeli 12 wynika, że większość mężczyzn uważa, iż szkoła ma wpływ na umiejętność organizowania imprez turystycznych, a około

40% kobiet uważa, że szkoła nie rozwinęła w nich umiejętności organizacji imprez turystycznych.

W tabelach 13 i 14 przedstawiono odpowiedzi respondentów na pytanie: czy szkoła rozwinęła u Pani/Pana potrzebę udziału w rajdach?

Tabela 13

Wpływ szkoły na potrzebę uczestnictwa w rajdach

Wyszczególnienie	Tak	Nie	Ogółem
N	35	59	94
%	37,2	62,8	100,0

Źródło: opracowanie własne.

Z zebranych danych wynika, że zdecydowana większość osób badanych odpowiedziała, że szkoła nie rozwinęła ich potrzeby udziału w rajdach. Stwierdzono, że w szkołach należy przykładać większą wagę do udziału w tego typu imprezach, ponieważ sprzyja to poznawaniu ciekawych miejsc, własnego środowiska, a ruch pozwala na zachowanie kondycji fizycznej, co nie jest bez znaczenia dla zdrowia.

Tabela 14

Wpływ szkoły na potrzebę uczestnictwa w rajdach według płci

Odpowiedzi	Kobiety		Mężczyźni		Ogółem
	N	%	N	%	
Tak	9	19,6	26	54,2	35
Nie	37	80,4	22	45,8	59
Ogółem	46	100,0	48	100,0	94

Źródło: opracowanie własne.

Z danych zawartych w tabeli 14 wynika, że zdecydowana większość kobiet nie bierze udziału w rajdach, natomiast ponad połowa mężczyzn (54,2) chętnie decyduje się na udział w tego typu imprezach.

W tabelach 15 i 16 zawarto odpowiedzi respondentów na pytanie: czy szkoła rozwinęła u Pani/Pana potrzebę udziału w wycieczkach?

Tabela 15

Wpływ szkoły na potrzebę uczestnictwa w wycieczkach

Wyszczególnienie	Tak	Nie	Ogółem
N	62	32	94
%	66,0	34,0	100,0

Źródło: opracowanie własne.

Na podstawie tabeli 15 można wnioskować, że dla większości badanych osób szkoła miała wpływ na potrzebę uczestnictwa w wycieczkach; 66% respondentów odpowiedziało, że bierze udział w organizowanych wycieczkach.

Tabela 16

Wpływ szkoły na potrzebę uczestnictwa w wycieczkach według płci

Odpowiedzi	Kobiety		Mężczyźni		Ogółem
	N	%	N	%	L
Tak	27	58,7	35	72,9	62
Nie	19	41,3	13	27,1	32
Ogółem	46	100,0	48	100,0	94

Źródło: opracowanie własne.

Większość mężczyzn (72,9%), stwierdziła, że szkoła wpłynęła na potrzebę uczestnictwa w wycieczkach, natomiast znacznie mniej kobiet (58,7%) udzieliło takiej odpowiedzi. Można zatem wnioskować, że szkoła ma duży wpływ na uczestnictwo w wycieczkach przez badaną populację.

Wyniki badań respondentów na temat rozwinięcia przez szkołę potrzeby udziału w biwakach przedstawiono w tabeli 17.

Tabela 17

Wpływ szkoły na potrzebę uczestnictwa w biwakach

Wyszczególnienie	Tak	Nie	Ogółem
N	42	52	94
%	44,7	55,3	100,0

Źródło: opracowanie własne.

Z analizy zebranych danych wynika, że większość badanych osób uważa, iż szkoła nie rozwinęła potrzeby udziału w biwakach. Można zatem wnioskować, że szkoła organizuje za mało takich imprez turystycznych.

Wyniki badań respondentów na temat rozwinięcia przez szkołę potrzeby udziału w spływach przedstawiono w tabeli 18.

Tabela 18

Wpływ szkoły na potrzebę uczestnictwa w spływach

Wyszczególnienie	Tak	Nie	Ogółem
N	18	76	94
%	19,2	80,8	100,0

Źródło: opracowanie własne.

Analizując zebrane dane, można stwierdzić, iż zdecydowana większość respondentów uważa, że szkoła nie rozwinęła potrzeby udziału w spływach. Powodem otrzymanych wyników jest prawdopodobnie za mała liczba organizowanych imprez turystycznych.

6. Ocena wpływu szkoły na rozwój umiejętności planowania imprez turystycznych

Odpowiedzi na pytanie, w jakim stopniu edukacja szkolna wpływa na rozwój umiejętności planowania imprez turystycznych, przedstawiono w tabelach 19 i 20.

Tabela 19

Umiejętność planowania formy i jakości imprez turystycznych

Wyszczególnienie	Zdecydowanie tak	Tak	Raczej tak	Nie	Zdecydowanie nie	Ogółem
Liczba	8	22	34	19	11	94
%	8,5	23,4	36,2	20,2	11,7	100,0

Źródło: opracowanie własne.

Z analizy zebranych danych wynika, iż większość respondentów twierdzi, że szkoła wpływa na rozwój umiejętności planowania formy i jakości imprez turystycznych.

Tabela 20

Rozwój umiejętności planowania formy i jakości imprez turystycznych a płeć

Odpowiedzi	Kobiety		Mężczyźni	
	N	%	N	%
Zdecydowanie tak	2	4,3	6	12,5
Tak	9	19,6	13	27,1
Raczej tak	15	32,6	19	39,6
Nie	13	28,3	6	12,5
Zdecydowanie nie	7	15,2	4	8,3
Ogółem	46	100,0	48	100,0

Źródło: opracowanie własne.

Na podstawie danych zebranych w tabeli 20 stwierdzono, że większość mężczyzn uważa, iż szkoła ma wpływ na umiejętność planowania formy i jakości imprez turystycznych, a około 43% badanych kobiet nie ma takiego przekonania.

Odpowiedzi na pytanie: czy pod wpływem edukacji szkolnej bierze Pani/Pan udział w imprezach turystycznych organizowanych przez własną rodzinę, przedstawiono w tabeli 21.

Tabela 21

Wpływ edukacji szkolnej na udział w imprezach turystycznych organizowanych przez rodzinę

Wyszczególnienie	Tak	Nie	Ogółem
N	56	38	94
%	59,6	40,4	100,0

Źródło: opracowanie własne.

Z zebranych danych wynika, że większość respondentów odpowiedziała twierdząco na temat wpływu edukacji szkolnej na udział w imprezach turystycznych organizowanych przez rodzinę.

Tabela 22

Ocena wpływu edukacji szkolnej na udział w imprezach turystycznych organizowanych przez rodzinę a płeć

Odpowiedzi	Kobiety		Mężczyźni		Ogółem
	N	%	N	%	N
Tak	25	54,4	31	64,6	56
Nie	21	45,6	17	35,4	38
Ogółem	46	100,0	48	100,0	94

Źródło: opracowanie własne.

Z tabeli 22 wynika, że najwięcej badanych odpowiedziało twierdząco. Przeważająca liczba mężczyzn (64,6%) i 54,4% kobiet uważa, że szkoła ma wpływ na udział w imprezach turystycznych organizowanych przez rodzinę.

Analizę wpływu edukacji szkolnej na udział w imprezach turystycznych organizowanych osobiście przedstawiono w tabelach 23 i 24.

Tabela 23

Ocena wpływu edukacji szkolnej na udział w imprezach turystycznych organizowanych osobiście

Wyszczególnienie	Tak	Nie	Ogółem
N	66	28	94
%	70,2	29,8	100,0

Źródło: opracowanie własne.

W tabeli 23 przedstawiono odpowiedzi respondentów na pytanie: czy pod wpływem edukacji szkolnej bierze Pani/Pan udział w imprezach turystycznych organizowanych osobiście? Z zebranych danych wynika, iż zdecydowana większość respondentów uważa, że szkoła ma duży wpływ na udział w imprezach turystycznych organizowanych osobiście.

Tabela 24

Ocena wpływu edukacji szkolnej na udział w imprezach turystycznych organizowanych osobiście a płeć

Odpowiedzi	Kobiety		Mężczyźni		Ogółem
	N	%	N	%	N
Tak	31	67,4	35	72,9	66
Nie	15	32,6	13	27,1	28
Ogółem	46	100,0	48	100,0	94

Źródło: opracowanie własne.

Uzyskane wyniki badań skłaniają do skoncentrowania uwagi na wnikliwym poznaniu istotnych czynników wpływających na to, jak różnicują się odpowiedzi pod względem płci. Większość mężczyzn (72,9%) uważa, że szkoła ma wpływ na udział w imprezach turystycznych organizowanych osobiście. Nieco mniej kobiet (67,4%) odpowiedziało twierdząco na to pytanie.

7. Znajomość form turystyki służących zdrowiu

Odpowiedzi na pytanie, jaki wpływ w opiniach respondentów ma edukacja szkolna na temat poznanych form turystyki służących zdrowiu, zebrano w tabelach 25–27.

W tabeli 25 zawarto odpowiedzi na następujące pytanie: jakie formy uprawiania turystyki, szczególnie służące zdrowiu i kondycji fizycznej, miał(a) Pani/Pan możliwość poznać dzięki szkole? Respondenci mogli zaznaczyć kilka odpowiedzi. Zdecydowana większość odpowiedziała, że dzięki edukacji szkolnej poznała rajdy piesze. Warto zatem rozważyć, w jaki sposób, mając ograniczony z konieczności czas, zintensyfikować kształcenie – przekazywać w krótszym czasie szerszą i dokładniejszą wiedzę, by na trwale pozostawała w umysłach uczniów.

Tabela 25

Formy turystyki poznane w szkole

Płeć	Rajdy piesze	Rajdy rowerowe	Obozy wędrowne	Inne
Kobiety	39	13	11	0
Mężczyźni	41	21	24	0

Źródło: opracowanie własne.

Odpowiedzi na pytanie o ocenę przez respondentów częstotliwości organizowania przez szkołę imprez turystycznych przedstawiono w tabeli 26.

Tabela 26

Ocena częstotliwości organizowania przez szkołę imprez turystycznych

Wyszczególnienie	Bardzo duża	Wystarczająca	Niewystarczająca	Ogółem
N	17	38	39	94
%	18,1	40,4	41,5	100,0

Źródło: opracowanie własne.

Analizując dane zawarte w tabeli 26, stwierdzono, że 41,5% badanych osób ocenia, iż szkoła organizuje niewystarczającą liczbę imprez turystycznych, jednak 40,4% uważa, że częstotliwość ta jest wystarczająca. Tylko około 18% badanych stwierdziło, że jest bardzo duża. Stosunkowo wielu ankietowanych uznało, że edukacja szkolna nie wywiera większego wpływu na zdrowy styl życia. Można to tłumaczyć tym, że wiele szkół stwarza mało przyjazne środowisko, w którym uczniowie czuliby się pewnie, bezpiecznie, szczęśliwie. Stres towarzyszący ocenianiu postępów w nauce, częste przypadki agresji i przemocy wśród wychowanków, brak dobrze wyposażonych obiektów do uprawiania sportu i rekreacji to częste czynniki negatywnie odbijające się na zdrowiu. Gdy nie ma odpowiednich warunków, to efekty edukacji nie są powszechnie zadowalające. Trudno mówić o edukacji zdrowotnej w warunkach, które mają niewiele wspólnego ze zdrowym trybem życia.

Tabela 27

Ocena częstotliwości organizowania przez szkołę imprez turystycznych
według płci grupy badawczej

Odpowiedzi	Kobiety		Mężczyźni		Ogółem
	N	%	N	%	N
Bardzo duża	8	17,4	9	18,8	17
Wystarczająca	21	45,6	17	35,4	38
Niewystarczająca	17	36,0	22	45,8	39
Ogółem	46	100,0	49	100,0	94

Źródło: opracowanie własne.

Dane zawarte w tabeli 27 pozwoliły na ocenę częstotliwości organizowania przez szkołę imprez turystycznych według płci. Najwięcej kobiet (45,6%) i tylko 35,4% mężczyzn uważa, że jest wystarczająca. Większość mężczyzn twierdzi jednak, że częstotliwość organizowania przez szkołę imprez turystycznych jest niewystarczająca.

Zakończenie

1. Szkoła przygotowuje swoich wychowanków do udziału w kulturze fizycznej poprzez turystykę. Poziom tego wychowania i korzystania z form turystyki, które wpływają na zdrowie człowieka, zależy przede wszystkim od wykształcenia.

2. Edukacja szkolna ma największy wpływ na udział w imprezach organizowanych osobiście. Najmniejszy wpływ ma szkoła na imprezy turystyczne organizowane przez instytucje.

3. Z oceny częstotliwości organizowania imprez turystycznych przez szkołę wynika, że duży procent badanych uznał, że jest niewystarczająca, dlatego szkoły powinny częściej organizować tego typu imprezy.

4. W ocenie badanych, szkolne imprezy turystyczne organizowane są na poziomie przeciętnym pod względem atrakcyjności. W szkołach najczęściej organizuje się wycieczek dla młodzieży, a najmniej sptywów.

Formy turystyki organizowane przez szkołę, które szczególnie służą zdrowiu i kondycji fizycznej, to głównie rajdy piesze. Zdecydowanie za mało organizowanych jest rajdów rowerowych i obozów wędrownych.

5. Organizowane przez szkołę imprezy turystyczne dotyczące oceny walorów zdrowotnych są na przeciętnym poziomie. Również przeciętnie oceniono stopień, w jakim szkoła przyczyniła się do rozwoju nawyków prozdrowotnych.

6. Szkolne imprezy turystyczne w dużym stopniu przyczyniły się do poznania przez wychowanków własnego środowiska i interesujących miejsc w kraju. Z wyników badań można wywnioskować, że najwięcej imprez turystycznych szkoła organizuje w najbliższej okolicy i w ciekawych miejscach w kraju. Bardzo mało jest wyjazdów turystycznych za granicę.

Literatura

- Ciechaniewicz W., *Pedagogika*, wyd. II uaktualnione i rozszerzone, Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2008.
- Chudoba T., *Teoria turystyki i zarządzanie turystyką*, Warszawa 2008.
- Demel M., Humen W., *Wprowadzenie do rekreacji fizycznej*, Sport i Turystyka, Warszawa 1970.
- Gaworecki W., *Turystyka*, Warszawa 2003.
- Godlewski M., *Pedagogika*, PWN, Warszawa 1978.
- Gontrowicz A., *Funkcje wychowawcze turystyki*, Warszawa 1984.
- Guilford J.P., *Podstawowe metody statystyczne w psychologii i pedagogice*, Warszawa 1994.
- Kamiński A., *Funkcje pedagogiki społecznej*, PWN, Warszawa 1975.
- Kazimierczak M., *Turystyka w humanistycznej perspektywie*, Poznań 2004.
- Konarzewski K., *Pedagogika celów czy pedagogika wartości?* „Kwartalnik Pedagogiczny 1998, nr 2.
- Konarzewski K., *Podstawy teorii oddziaływań wychowawczych*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2002.
- Kosiewicz J., *Filozoficzne aspekty kultury fizycznej i sportu*, Warszawa 2004.
- Krawczyk Z., *Encyklopedia kultury polskiej XX*, Warszawa 1997.
- Krawczyk Z., *O turystyce i rekreacji studia i szkice*, Warszawa 2002.
- Latański M., Kulik T., *Zdrowie publiczne*, Czelej 2002.
- Nowak M., *Pedagogika wobec współczesności. Teorie i koncepcje wychowania*, Warszawa 2008.

Pieńkos K., *Problemy zrównoważonego rozwoju turystyki, rekreacji i sportu w lasach*, Warszawa 2004.

Schulz R., *Elementy pedagogicznego obrazu wychowania*, Kraków 1990.

Śliwerski B., *Pedagogika – podstawy nauk o wychowaniu*, Gdańsk 2006.

Tchorzewski A., *Wychowanie i jego właściwości*, WSP, Bydgoszcz 1993.

Turystyka a człowiek i społeczeństwo, red. K. Przeclawski, Warszawa 1984.

Internet:

.pl/down/tradturyst, 2011.

**THE EFFECTIVENESS OF EDUCATION
TO PARTICIPATE IN PHYSICAL CULTURE THROUGH TOURISM
– IN THE OPINIONS OF RESIDENTS OF THE DISTRICT OF KROSNO**

Summary

Tourist activity is one of the most essential objectives of Polish school. Its main aim is to equip students with knowledge necessary to care about their own psycho-physical fitness and developing positive attitudes towards health, natural environment, widely understood physical education. The signs of its efficiency could be a series of social phenomena, occurring in various environments and groups of people of different ages, such as ways of spending free time, being interested in taking up sport, recreational activities, active leisure, well-balanced diet, using psychoactive substances, attention to conditions of physical and intellectual work and many others.

Tourism and sightseeing belong to the area of teachers' activities since they have the ability of educating and influencing children and teenagers. Tourism, among other things, is a form of active leisure which has an influence on physical and mental development of children and teenagers. Nowadays, a lot of attention is devoted to making people aware of the influence of physical activity on health, and in what way and why the principles of a healthy lifestyle should be applied. The aim of this article is to get to know opinions, assessments, knowledge of surveyed people from 'krośnieński district' on the topic of school influence on preparing students to participating in physical education through tourism.

Translated by Bożena Zawadzka